

اگر سوء پیشینه کیفری داشتیم؛ چگونه پاک می شود؟

مطمئناً در دنیای پرتلاطم امروزی، یکی از موضوعاتی که می تواند جوامع بشری را از اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد...

مطمئناً در دنیای پرتلاطم امروزی، یکی از موضوعاتی که می تواند جوامع بشری را از اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد، آشنایی با حقوق متقابل افراد با یکدیگر و قانون است؛ است که مهمترین اثر این آشنایی و آگاهی را می توان در پیشگیری از وقوع بسیاری از مشکلات حقوقی دانست؛ بنابراین، امروز تلاش داریم تا موضوع سوء پیشینه کیفری را بررسی کنیم.

برخلاف تصورات رایج، تمام محکومیت های کیفری دارای مجازات های تبعی نیستند. هر جرمی که در دایره محکومیت موثر کیفری نباشد، اگر چه در پیشینه کیفری مرتکب درج می شود اما در گواهی های صادره از مراجع قانونی ذکر نخواهد شد. یعنی تمام مجرمان از ایفای برخی مشاغل محروم نیستند.

در نظام های کیفری، یکی از مهم ترین اهداف اجرای مجازات اصلاح مجرم است. مجرم مجازات می شود چون مقرر و های قانونی را نقض کرده، نظم اجتماع را به هم زده و باعث هرج و مرج شده است. مجرم مجازات می شود تا خصلت ضد اجتماعی او را اصلاح شود.

از مهم ترین اتفاقاتی که پس از مجازات مجرم رخ می دهد، برجسیبی است که افراد جامعه به او می دهند، بر حسب آن که در زبان عامه به آن سابقه و دار می گویند. این لقب باعث می شود زندگی مجرم پس از مجازات دستخوش تغییرات زیادی شود و حتی او را به سمت ارتکاب جرم دوباره سوق دهد.

تصور اشتباه مردم از سوء پیشینه کیفری

مردم تصور می کنند فردی که مرتکب جرم می شود، غیر قابل اعتماد است و باید از جامعه طرد شود. افرادی که باید منزوی شوند و سهم زیادی از جامعه نداشته باشند. اغلب مردم معتقدند که وقتی کسی در مراجع کیفری محکوم می شود، صلاحیت تصدی شغل را از دست می دهد.

چند نکته مهم درباره سوء پیشینه کیفری و محکومیت کیفری

قانون مجازات اسلامی با اصلاحاتی که در سال های اخیر در آن صورت گرفته، مجازات ها را درجه بندی کرده است. درجات مختلف، شدید یا خفیف بودن جرایم را مشخص می کند. بنابراین قانون گذار هم با تمام مجرمان برخورد یکسانی اتخاذ نکرده و با هر یک به تناسب جرم ارتكابی برخورد کرده است.

در ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۹۲، این درجه بندی انجام شده است. بر اساس این ماده مجازات ها به ترتیب از شدید به خفیف در هشت درجه تقسیم شده است. در ماده ۲۳ همین قانون عنوان مجازات تکمیلی را می بینیم. مجازاتی که از سوی قانونگذار مقرر شده تا هدف اصلاح مجرم محقق شود. مجازات هایی که بیش از تنبیه مرتکب به دلیل نقض مقرر قانون، به دنبال پیشگیری از ارتکاب دوباره جرم است. اعمال مجازات های تکمیلی برای جرم درجه یک تا شش، از سوی دادگاه، اختیاری است به این معنی که دادگاه می تواند مرتکب را به آن محکوم کند یا نکند. اگر بنا به اعمال مجازات تکمیلی باشد، باید لزوماً در حکم دادگاه درج شود. مدت این مجازات هم محدود است و نباید از دو سال تجاوز کند. مگر اینکه قانون به نحو دیگری مقرر کند.

ماده ۲۵ این قانون در تکمیل ماده ۱۹، بحث مجازات تبعی را مطرح می کند. اعمال مجازات های تبعی بر خلاف مجازات تکمیلی الزامی است و خود به خود اعمال می شود. بنابراین مجرم با ارتکاب جرم تبعات آن را نیز می پذیرد. آنچه عامه می مردم به آن سوء پیشینه کیفری می گویند، در لفظ قانونگذار، محکومیت موثر کیفری است. جرایم درجه یک تا پنج در این

ماده به دنبال خود مجازات‌ها؛ کیفری را می‌آورد و این همان محکومیت موثر کیفری است.

بنابراین برخلاف تصورات رایج، تمام محکومیت‌ها؛ کیفری دارای مجازات‌ها؛ کیفری تبعی نیستند. هر جرمی که در دایره کیفری محکومیت موثر کیفری نباشد، اگر چه در پیشینه کیفری مرتکب درج می‌شود اما در گواهی‌ها صادره از مراجع قانونی ذکر نخواهد شد. یعنی تمام مجرمان از ایفای برخی مشاغل محروم نیستند.

علاوه بر اینکه محکومیت موثر کیفری تنها در خصوص جرایم خاصی اعمال می‌شود، دارای محدودیت زمانی نیز هست.

مجازات‌ها؛ کیفری تبعی مجرم را در مدت مشخصی از حقوق اجتماعی محروم می‌کنند. این حقوق اجتماعی در ماده ۲۶ قانون مجازات اسلامی درج شده است. حداکثر مدتی که مجرم از حقوق اجتماعی محروم می‌شود هفت سال در جرایم شدید و حداقل دو سال در جرایم خفیف‌تر است. بنابراین به یاد داشته باشیم که حتی مرتکبین جرایم دارای محکومیت کیفری موثر نیز، بنا نیست تا ابد از فعالیت‌ها؛ اجتماعی دور باشند و حتی امکان فعالیت در مشاغل دولتی نیز پس از سپری شدن دوره کیفری محرومیت از حقوق اجتماعی برای آن‌ها وجود دارد.

مرتکبان جرایمی که دارای محکومیت کیفری موثر است، استثنائاً به طور دائم از تصدی مشاغل زیر محروم خواهند شد:
الف. داوطلب شدن در انتخابات ریاست جمهوری، مجلس خبرگان رهبری، مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی شهر و روستا.

ب. عضویت در شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام یا هیأت دولت و تصدی معاونت رئیس جمهور.

پ. تصدی ریاست قوه قضائیه، دادستانی کل کشور، ریاست دیوان عالی کشور و ریاست دیوان عدالت اداری.

با وجود برنامه‌ها؛ اصلاحی که در زندان‌ها؛ اعمال می‌شود، باید فرصت دوباره به مجرمین داد. نباید به علت اشتباهی که مجازات آن را تحمل کرده‌اند، با محروم کردن آن‌ها از کار و فعالیت امکان برگشت دوباره؛ آن‌ها را به جامعه سلب کرد.

قانونگذار حافظ نظم و امنیت جامعه است و با اعمال قوانین دقیق و مشخص به خصوص در سال‌های اخیر، امکان بازگشت دوباره؛ نظم را به جامعه فراهم کرده است. بنابراین وقتی قانونگذار فرصت حضور دوباره؛ مجرمین را فراهم کرده، جامعه نیز باید همگام با قانونگذار چنین فرصتی را فراهم کند. اجرای درست قانون به تنهایی توسط مجریان آن ممکن نیست مگر زمانی که مردم هم بستر اجرای آن را آماده کنند.

باید بدانیم که با مراجعه به قانون، جواب بسیاری از سوالات خود را خواهیم گرفت. باور غلط ما نسبت به واقعیت‌ها؛ قانون باعث می‌شود که مشکلات جدی فراهم شود. گاهی عدم اعتماد ما به افرادی که به دلیل اشتباهی در بخشی از زندگی خود مرتکب جرم شده‌اند، باعث می‌شود مشکلات روحی و اقتصادی برای آن‌ها وجود بیاید، انزوای این افراد ممکن است آن‌ها را به سمت ارتکاب مجدد جرم سوق دهد. بنابراین فراموش نکنیم که مرتکبین تمام جرایم از حقوق اجتماعی محروم نخواهند شد. و از طرفی افرادی که خود قبلاً مرتکب جرم شده‌اند باید به این حق خود واقف باشند و بدانند تصدی تمام مشاغل نیاز به عدم سوء پیشینه ندارد و علاوه بر این ارتکاب هر جرمی منجر به محکومیت موثر کیفری نخواهد شد. با آگاهی از قانون بسیاری از این مشکلات قابل حل خواهد بود.